

BIJBELSE ACHTERGRONDEN VAN DE DOOP (1)

Dopen

In onze taal heeft het woord 'dopen' dezelfde wortel als het woord 'diep'. Het gaat er met dopen diep door, helemaal onder water. Zo geeft het ook precies weer wat het Griekse woord *baptizein* in het Nieuwe Testament betekent. Indompelen in water. Vlak voor de opkomst van het christelijk geloof werden niet-Joodse mensen als 'proselieten'

opgenomen in het verbond van de Joden en daarbij gedoopt.

Het was Johannes de Doper die dit ritueel overnam, als reiniging met het oog op het komende messiaanse rijk (Luc. 3 : 3vv.). Hij doopte echter niet alleen heidenen, zoals Romeinse soldaten die berouw toonden over hun levenswandel, maar ook Joden. Dat was nieuw. Het gaf aan, dat het ging om een nieuwe tijd met een nieuw perspectief, voor Jood en heiden. Johannes riep op tot bekering, tot een ander leven. Zijn doop was een ceremonie van reiniging, teken van behoud, ingaan in een nieuw bestaan voor God.

Ook Jezus liet zich door Johannes dopen, tot verbazing van de Doper zelf. De diepgang van de doop zou kenmerkend zijn voor de weg van dood en leven die Jezus zou gaan (vgl. Matt.3:15). Zijn doop in de Jordaan zou uitlopen op zijn 'bloeddoop' aan het kruis.

Jan Kooistra, De doop van Jezus in de Jordaan

Dopen doet men in water. Water heeft in de oudheid tweërlei betekenis. Aan de ene kant het element van dood en ondergang. Zo is de zee in de Bijbel ook de angst voor alles wat het leven bedreigt. Voor de oosterse mens was de zee een oervloed van demonische machten. De wateren van de zee vertegenwoordigen dan ook de chaos,

de machten die de schepping bedreigen. Ook onstuimige overstromingen en slagregens werden als doodsdreiging ervaren (vgl. Psalm 42 : 8, 93 : 3vv). Anderzijds is water het element van reiniging en behoud, vgl. Naäman uit Syrië, die als melaatse de Jordaan in ging en er schoon en rein uitkwam (2 Kon. 5 : 14). Een prachtige verwoording van dit opgaan door de diepte heen is Gezang 337 (LvdK) van Willem Barnard (Nieuwe Liedboek 350). Deze betekenissen van water zijn medebepalend voor de doop.

Opdracht van Christus

Jezus doopte zelf niet. Wel zijn leerlingen (vgl. Joh. 4 : 2). Vóór zijn heengaan naar de Vader gaf Jezus aan zijn volgelingen het 'zendingsbevel'. Zij werden heengezonden om alle volken tot leerlingen te maken, met de doopopdracht erbij: 'Doopt hen in de Naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.' (Matt. 28 : 19). Met deze formule worden in de loop van de eeuwen de dopelingen gedoopt. Woorden die hen verbinden met de Vader, die hen schiep, met de Zoon die hen verlost, met de Geest die hen vernieuwt.

Het lijkt erop dat de eerste bekeerlingen, met Pinksteren, alleen in de naam van Jezus werden gedoopt (Hand. 2 : 38), maar de doop in de drie-enige Naam werd traditie van de vroegste tijden af.

Wie werden gedoopt? Zij die tot bekering kwamen en het geloof in Christus aanvaardden. De doop werd hun *initiatie*, hun toetreding tot de gemeente. Zo lezen we over de doop van de eunuch uit Ethiopië (Hand 8 : 37 - 39), van Saulus (Hand. 9 : 18), die na zijn doop Paulus heet (zijn doopnaam?), van Cornelius (Hand.10 : 47), van Lydia (Hand. 16 : 15) en van de cipier in Filippi (Hand. 16 : 33). De doop is echter meer dan 'lid worden van een gemeenschap.' Ze heeft een veel omvattender betekenis.

Rembrandt : De doop van de eunuch uit Ethiopië (Hand. 8:38)

Gedoopt in Christus

Niemand is op die betekenis dieper ingegaan dan de apostel Paulus, vooral in Romeinen 6. Hij schrijft dit: 'Weet u niet, dat wij die gedoopt zijn in Christus Jezus, zijn gedoopt in zijn dood?' Hij betoogt dat de gelovigen deel van Christus zijn geworden, ingelijfd in Hem. Hij noemt dat elders 'in Christus zijn' (2 Kor. 5 : 17). Die eenheid betekent delen in zijn dood en opstanding. Gestorven zijn met Christus, opgewekt zijn met Hem. Gedoopten zijn binnentreden in een nieuwe werkelijkheid, een ander bestaan dan het gewone leven. We participeren aan het leven van Christus. In Galaten 3 : 27 zegt Paulus het zo: 'U allen die door de doop één met Christus bent geworden, hebt u met Christus omkleed.' Een sterk beeld: u hebt Christus als een jas om u heen geslagen.

Een andere geliefde metafoer is zijn tekening van de gemeente als lichaam van Christus, waar de gedoopten ledematen van zijn, in eenheid met Hem en met elkaar (1 Kor. 12 : 12vv.).

Welnu, deze werkelijkheid, dit ingaan met Christus in een nieuw leven, wordt afgetekend en verzegeld in de heilige doop. Diep onder water gaan beduidt: met Jezus ondergaan in de duisternis van zijn lijden en dood. Opstaan uit het water: met Jezus opstaan uit het dodelijke leven van zonde en schuld. Het is een eenmalig

gebeuren, dat voor het leven geldt. Her- of wederdoop is er dan ook niet bij. Die is bijbels gezien onmogelijk. Wel kan in de gemeente een doopgedachtenis plaatsvinden. Dan herinneren we ons dat we eens gedoopt zijn en door de Here in zijn verbond eens en voorgoed aanvaard. Zo doen we dat bijvoorbeeld in de Paaswake.

Gepubliceerd in WijkA4 van Nieuwe Kerk Ede, 2016